

W przytoczonych fragmentach zachowano pisownię oryginalną.

Część 1 – lata 1955-1959

(...) Wprowadzone znormowanie prac oraz współzawodnictwo daje pomyślniejsze wyniki jednak daje się zauważyć chociażby w mieście Kłodzku, że wiele jest ulic nie zamiatanych a szczególnie ulic w zakątkach miasta. Analizując tą sprawę na posiedzeniu Prezydium M.R.N. w Kłodzku stwierdzono, że Z.O.M. ma duże trudności w zaangażowaniu do pracy zamiataczy mimo możliwości dobrego zarobku /800 do 1300 zł./ (podpisano: kierownik wydziału Matusiakiewicz K.) /Komisja Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (plany pracy protokoły, sprawozdania) 1954/57, sygn. akt: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku 54, Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

W wyniku wydanego zarządzenia do przedsiębiorstw budowlanych, te zaprzestały rozrzucania po chodnikach materiałów budowlanych przy obiektach remontowanych, a pozostawiają je w skrzyniach i gruzu wyrzucane z obiektów remontowanych usuwane są w krótkich terminach. (...) Rozpoczęto rozbiórkę i odgruzowywanie budynków przy ul. Niskiej jednak proces ten hamuje decyzja konserwatora Wojewódzkiego /obiekty zabytkowe/ któremu zlecono opracowanie dokumentacji oraz planu zagospodarowania obiektów stanowiących zabytki, które i do tej pory nie otrzymano. (podpisano: kierownik wydziału Matusiakiewicz K.) /Komisja Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (plany pracy protokoły, sprawozdania) 1954/57, sygn. akt: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku 54, Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Na odcinku kwaterunku nie zlikwidowano w dalszym ciągu problemu mieszkaniowego w Kłodzku, mimo rozdysponowania około 250 izb pochodzących z nadwyżek. (...) Sporządzone wykazy przez administratorów we wrześniu b.r. (1955 r. – przyp. J.S-M.) ujawniły około 100 izb pojedynczych stanowiących nadmiar norm mieszkaniowych w ramach których można rozwiązać zakwaterowanie jedynie rodzin jednoosobowych. (podpisano: kierownik wydziału Matusiakiewicz K.)

/Komisja Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (plany pracy protokoły, sprawozdania) 1954/57, sygn. akt: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku 54, Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Ogólnym problemem w m. Kłodzku jest sprawa sposobu odbudowy wielu budynków szczególnie w śródmieściu, z powodu zbyt dużego zniszczenia się budynków konstrukcjach średniowiecznych, bez odpowiednich fundamentów w dodatku podpiwniczonych kilku kondygnacjami piwnicami, co wymaga przeprowadzenia ekspertyz nie poszczególnych budynków, lecz całości śródmieścia i to przez naukowców, którzy rozpracowaliby sposób odbudowy. (podpisano: kierownik wydziału Matusiakiewicz K.)

/Komisja Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (plany pracy protokoły, sprawozdania) 1954/57, sygn. akt: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku 54, Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

(...) Przedsiębiorstwo ma poważne trudności w naborze ludzi. Referat Zatrudnienia nie jest w stanie skierować do nas tylu fachowców ilu potrzebujemy, Jeśli chodzi o szkolenie to takowe jest u nas przeprowadzane, jednak większych wyników nie przynosi, gdyż po zdobyciu pewnych kwalifikacji robotnicy zwalniają się i idą do pracy do innego przedsiębiorstwa. (...) Poważną trudnością w wykonywaniu robót jest i to, że nie wszystkie rodziny są przekwaterowane czasowo z budynków remontowanych. (...) Na opóźnienie robót składa się również i to, że przedsiębiorstwo nie dysponuje odpowiednią ilością materiałów budowlanych.

/Protokół nr VI/56 z posiedzenia Komisji Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej PRN w Kłodzku z dnia 19 IV 1956 r., wypowiedź Ob. Przedstawiciela Powiatowego Przedsiębiorstwa Remontowo Budowlanego, *Komisja Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (plany pracy protokoły, sprawozdania) 1954/57*, sygn. akt: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku 54, Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Powiat kłodzki, a zwłaszcza miasto Kłodzko zdobyło sobie miano najbrudniejszego miasta w Polsce. My może tego nie widzimy, bo zdążyliśmy się do brudów przyzwyczaić, ale często spuszcza my oczy ze wstydu, gdy osoby, które tu przyjeżdżają z innych terenów pytają dlaczego u was tak brudno?

/Komisja Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (plany pracy protokoły, sprawozdania) 1954/57, sygn. akt: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku 54, Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Wykonano budowę muru oporowego na ul. Niskiej. Budowa muru i zabezpieczenie nie były planem objęte, jednak wskutek dokonanych robót rozbiórkowych w 1955 r. uległ on poważnemu rozsądzeniu i ok. 30 mb runęło, a pozostała część zarysowała się i wymaga natychmiastowego zabezpieczenia, aby zapobiec usuwaniu się ziemi z frontowych budynków ul. Łukasińskiego oraz kanału wodnego, który prowadzi do Zakładów Młynarskich.

/Sprawozdanie z działalności P.M.R.N. Oddziału Rozbiórkowo-Porządkowego w Kłodzku za czas od 1.I – 15. 9. 57 r., *Komisja Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (plany pracy protokoły, sprawozdania) 1954/57*, sygn. akt: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku 54, Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Sprawozdanie z przebiegu akcji R (...) wskazuje, że na ogół roboty przebiegają dość sprawnie i będą w terminie wykonane. Trudnością w wykonawstwie to przedwczesne zajmowanie pomieszczeń oraz tak zwany problem świński, dzięki któremu musiano przerwać roboty w budynku przy ul. B. Getta 13. (...) Ob. Stelmach zobowiązał się sprawę usunięcia świń z remontowanych budynków załatwić.

/Protokół Nr. VIII/57, *Komisja Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (plany pracy protokoły, sprawozdania) 1954/57*, sygn. akt: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku 54, Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Ob. Bożko i Ob. Szurlej omówili swoje spostrzeżenia z kontroli przeprowadzonej w Kłodzku w budynku 6/8 przy ul. Armii Czerwonej. Zdaniem w.w. remont tego budynku pochłonął olbrzymie sumy pieniędzy, a pożytku z tego budynku będzie nie-wiele. Mieszkania jakie tam

obecnie powstały nie nadają się dla rodzin ale tylko dla osób samotnych, są za małe. Niepotrzebnie utworzono tam cały szereg komórek, korytarzy – kosztem powierzchni mieszkaniowej. Mieszkania są ciemne, wilgotne. W przyszłości fundusze przeznaczone na remonty należy bardziej celowo wykorzystać.

/Protokół Nr. VIII/57, Komisja Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (plany pracy protokoły, sprawozdania) 1954/57, sygn. akt: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku 54, Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Protokoły z sesji MRN 1955

/sygn. akt: Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kłodzku 6; Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Radny, Ob. Turzański zauważył, iż czyta się w prasie o Kłodzku, jako o mieście historycznym, urządza się z nim widowisko historyczne, a w ciągu miesiąca trzeba zwalniać około 30 mieszkań z przyczyny zagrożonych budynków.

/Protokół Nr. III/55 /

Sekretarz Prez. M.R.N., Ob. Wróbel zauważył, iż mieszkańcy, a są przypadki, że nawet Radni, niszczą mieszkania i to jest powodem obecnej sytuacji. Zakłady pracy często posiadają nadmiar pomieszczeń i często nawet je dewastują. Jest dużo lokali posklepowych, a tymczasem różne warsztaty zajmują lokale mieszkalne tłumacząc to tym, że robotnik nie może pracować w lokalu piwnicznym lub posklepowym, a nie bierze się tego pod uwagę, że dzieci często zmuszone są żyć w niemożliwych warunkach zdrowotnych.

/Protokół Nr. III/55 /

Protokoły z sesji MRN 1956

/sygn. akt: Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kłodzku 7; Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Przedstawiciel P.S.S., Ob. Holcman: W sprawie odgruzowywania większość zakładów pracy nie otrzymywała ani zaproszenia na zebranie, ani apelu. P.S.S. do odgruzowywania deklaruje parokrotny wóz z woźnicą 2 razy w miesiącu – najlepiej w poniedziałki. (...) Na frontowych oknach wywiesza się różne szmaty i wietrzy się pościel co nie należy do upiększania miasta.

/Protokół Nr. IV/56 z dnia 5 VI 1956 r./

Członek Komitetu Frontu narodowego, Ob. Pala: **Deklaruje udział swego zakładu pracy w akcji odgruzowywania. (...) Budynek przy Armii czerwonej był w dobrym stanie, był zamieszkały – obecnie z przyczyny niezabezpieczenia został wyrabowany. Kto jest temu winien? – Całe społeczeństwo. (...) Należy cieszyć się, że miasto jest doprowadzane do porządku, ale jest obawa, że będą zniszczone budynki, które i po remoncie nie mogą odpowiadać współczesnym wymaganiom i czy nie lepiej wydawane na te remonty poważne środki finansowe, a także użytkowane materiały budowlane obrócić na nowe budownictwo?**

/Protokół Nr. IV/56 z dnia 5 VI 1956 r./

Radny, Ob. Sekuła: **Przykro, że obraduje się nad sprawą odgruzowania, bowiem jest to skutek złej naszej gospodarki. Dużo było wniosków zmierzających do zabezpieczenia budynków, które nie były zrealizowane. W domu przy ul. Zycha 23 pękła ściana, mieszkańcy byli wysiedleni, a budynek miał być remontowany, lecz z przyczyny, że nie został zabezpieczony był zdewastowany. Obecnie budynek ten odremontowano z nakładem dużych kosztów kiedy można było to zrobić znacznie taniej zabezpieczając ten budynek przed dewastacją. Po cóż odgruzowywać jeśli wciąż walą się inne budynki? Budynki zagrożone i opuszczone przez mieszkańców trzeba zabezpieczyć przed dewastacją zamurując otwory wejściowe i okienne pozostawiając tylko otwory dla przewiewu.**

/Protokół Nr. IV/56 z dnia 5 VI 1956 r./

Członek Prze. M.R.N., Ob. Szemordziak: **Nie można zrozumieć kto winien troszczyć się i kto wykonywać. W budynku przy ul. Łukasińskiego 41 przeciekał dach – interwencje o naprawienie nie odnosiły skutku i obecnie zamokłe są już 3 piętra. Nic więc dziwnego, że budynki rujnują się, a remonty wykonywane są źle.**

/Protokół Nr. IV/56 z dnia 5 VI 1956 r./

W dniu 3. VII. b.r. czynny udział w odgruzowaniu wzięła 11 osobowa grupa Sądu Powiatowego, i Prokuratury, z prezesem Sądu Ob. Orłowskim na czele. (...) Zasługując na specjalne wyróżnienie, są to pracownicy nie przyzwyczajeni do pracy fizycznej, a jednakowoż wypracowali najwięcej na co wskazują przytoczone cyfry, co znalazło również potwierdzenie w samym stosunku do pracy.

/Referat sprawozdawczy, Protokół z sesji MRN 1956 r./

Z-ca Radnego, Ob. Zientarski: **Nie ma ustalonej kolejności robót remontowych. Był wypadek kiedy dom otynkowano, a następnie tynk odbijano i ankrowano ściany. Przy ul. Więźniów Politycznych remontowano duży pozornie dom, a uzysk z tego był mały bo w nim było tylko jedno mieszkanie. Zachodzi pytanie kto typuje domy do remontu. Nie remontuje się tych obiektów, które są potrzebniejsze, lecz te domy w których remonty są łatwiejsze.**

/Protokół z sesji MRN 1956 r./

Radny, Ob. Turzański: **(...) Obywateli, którzy nie dbają o stan budynku i niszczą go hodując po piwnicach drób i nierogaciznę trzeba karać, w formie afiszów należy odwołać się do mieszkańców żeby więcej dbali o budynki i zwracali większą uwagę na ich stan.**

/Protokół z sesji MRN 1956 r./

Protokoły z sesji MRN 1957

/sygn. akt: Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kłodzku 8; Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Poseł na Sejm, Ob. Jamka: **Byłoby niewybaczalną ślepotą burzenie budynków dających Kłodzku perspektywę starego zabytkowego miasta i trzeba zachować wspianiałe stylowe budynki.**

/Protokół z sesji MRN Nr. IV/57 z 30 IX 1957 r./

Kustosz muzeum, Ob. Brejter: *Trzeba utrzymać zabytkowy charakter starego miasta zachowując stare budynki śródmieścia.*

/Protokół z sesji MRN Nr. IV/57 z 30 IX 1957 r./

Protokoły z sesji MRN 1958

/sygn. akt: Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kłodzku 9; Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Radny, Ob. Brejter: *Nie mniej ważną sprawą od sprawy czystości jest troska o zachowanie budynków zabytkowych. Nie wie się, jak opiekować się tymi rzeczami – przykład budynku przy Armii Czerwonej gdzie rzeźbione kamienne okładziny zamalowano farbą klejową, a tego nie wolno robić. Fasady domów odmalowuje się tylko częściowo – sprawy te powinny być regulowane przez czynniki fachowe. (...) Sprawa sztyldów wymaga uporządkowania, ponieważ swym wyglądem szarpią nerwy. (...)*

/Protokół z sesji MRN Nr. II/58 z 28 III 1958 r./

Radny, Ob. Szymaszczyk: *Sprawa estetyki uzależniona jest od ludzi i ich poziomu kulturalnego (...). U nas pojęcia o estetyce i kulturze są wypaczone. Lokale publiczne i inne pomieszczenia są u nas brudne i zależnie od tego też i ludzie w nich zachowują się w sposób niewłaściwy. (...) Handel – sprzedawcy, zwłaszcza artykułów spożywczych, nie grzeszą swym estetycznym wyglądem – są brudni i obszarpani (...)*

/Protokół z sesji MRN Nr. II/58 z 28 III 1958 r./

Z-ca Przewodniczącego Prez. M.R.N., Ob. Gołogórski: *(...) Ulice są zaśmiecanie przez przechodniów i byłyby pożądane patrole harcerzy w swych mundurkach, które zwracały uwagę śmiejącym i tym ich zawstydzają.*

/Protokół z sesji MRN Nr. II/58 z 28 III 1958 r./

Sekretarz Prez. M.R.N., Ob. Zaborowski: *(...) jest katastrofalny brak mieszkań. Trzeba widzieć zniszczenie miasta – jest 60 rodzin, które trzeba delożować z zagrożonych domów.*

/Protokół z sesji MRN Nr. II/58 z 28 III 1958 r./

Radna, Ob. Piechocińska: *Nie można zamykać miasta bo nie będzie jego rozwoju. Trzeba starać się o nowe budownictwo. (...) Nie trzeba pakować pieniędzy na podpieranie walących się murów. Trzeba myśleć o rozbudowie miasta i stwarzać coś nowego.*

/Protokół z sesji MRN Nr. II/58 z 28 III 1958 r./

Sekretarz Prez. M.R.N., Ob. Zaborowski: *Zamknąć miasta nie pozwolę, ale trzeba sformułować wniosek o pewne ograniczenie dopływu. Prezydium powinno skontaktować się z Prez. Wojew. R. N. i może coś w tym kierunku da się zrobić. Co do lekarzy – niektórzy z nich, jak na przykład D-R Rotocki, 2 osoby, zajmuje 5 pokoi. (...) Sprawa D-ra Wrzaska była załatwiona w ten sposób, że dostał on dokwaterowania na 2 pokoju do D-ra Rotockiego, lecz z tego on zrezygnował. (...)*

Radna, Ob. Piechocińska: *Nie należy dokwaterowywać rodzin lekarzy do innych rodzin.*

/Protokół z sesji MRN Nr. II/58 z 28 III 1958 r./

Przewodniczący Sesji zarządził głosowanie nad wnioskiem dotyczącym opracowania wniosku dotyczącego ograniczenia dopływu nowej ludności do Kłodzka i przedłożenie go na następnej Sesji M. R. N.

/Protokół z sesji MRN Nr. II/58 z 28 III 1958 r./

Architekt Pow., Ob. Zakrzewski: **Jak można pracować jeśli kto włożył pracę to za to jest on bity. (...) Mówilo się, że pieniądze pakuje się w stare graty, ale powoli miasto będzie renowane i muszą też być zachowane zabytki. Bardzo potrzebna jest krytyka, lecz nie powinna ona przeszkadzać w pracy.**

Radny, Ob. Brejter: **Dobrze, że wypowiadają się fachowcy, bo Kłodzko jest jak chory, do którego powinien być zaproszony lekarz a nie znachor.**

/Protokół z sesji MRN Nr. II/58 z 28 III 1958 r./

Radny – Śliwiński Ryszard – *Zainteresowała mnie sprawa budynku Armii Czerwonej 4, ponieważ wydaliśmy 2 milj. złotych i gdzie się one podziały. (...) Należy zrobić spotkanie ze społeczeństwem niech ludzie się dowiedzą, co się dzieje z budynkiem nr 4. Na ul. Armii Czerwonej.*

Ob. Farbiszewski Jan – Z-ca Przewodniczącego Prezydium P. R. N. – (...) *Sprawa Armii Czerwonej 4 jest zdecydowanie ostatecznie, budynek ma być rozebrany. Jeśli chodzi o budynek Wodna 2, który musi być również rozebrany.*

Radny – Śliwiński Ryszard – *Z chwilą rozebrania budynku na Armii Krajowej 4 zawali się następny budynek. Zmieniamy ciągle decyzje. Obecnie trzeba nową dokumentację na rozbiórkę tego budynku. Uważam, że Architekt Powiatowy winien na Sesji wyjaśnić tę sprawę aby nas przekonać i wtedy sesja podejmie wniosek.*

/Protokół z sesji MRN Nr. VIII/58 z 27 X 1958 r./

Radna – Piechocińska Joanna – *Sprawa wykonawstwa budownictwa jest bolączką całego Kłodzka, dlatego te sprawy nie są kierowane do Prokuratury Powiatowej, gdzie będą pociągnięci do odpowiedzialności karnej.*

/Protokół z sesji MRN Nr. VIII/58 z 27 X 1958 r./

Protokoły z sesji MRN 1959

/sygn. akt: Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kłodzku 10; Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim (APWrOK)/

Pod koniec ubiegłego roku Oddział Rozbiórkowy przystąpił do odgruzowania zaplecza północnej pierzei rynku zgodnie z wnioskami D.B.O.R-u i zamierzeniami odnośnie odbudowy tej części miasta

/Sprawozdanie Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kłodzku z działalności za rok 1958/

Jak wiadomo w m-cu lutym przeprowadzono badania przejść podziemnych i zagrożenia budynków starego miasta w którego obrębie zamieszkuje blisko 4,500 osób. (...) W związku z koniecznością pozalimitowego zabezpieczenia śródmieścia Kłodzka zwróciliśmy się do Akademi Górniczo Hutniczej w Krakowie, której eksperci przyjadą do naszego miasta w pierwszych dniach

m-ca kwietnia i wydadzą orzeczenie co do sposobu i środków, które zabezpieczą przed dalszym waleniem się.

/Wytyczne do pracy Miejskiej Rady Narodowej w Kłodzku na rok 1959/

Posiedzenie X – w dniu 26.II.1959. Na posiedzeniu tym (...) wysłuchano informacji o postępie prac grupy grotolazów badających piwnice i lochy na terenie miasta.

/Sprawozdanie z 8.IV.1959/

W sprawie zajmowania mieszkań w budynkach zagrożonych, Dyrekcja MZBM została uprzedzona, że w razie ujawnienia takich faktów, dokonywane będą eksmisje na koszt MZBM.

/Sprawozdanie z wykonania wniosków i uchwał podjętych na Sesji M.R.N. w dniu 21.IX.1959, Protokoły z sesji MRN 1959, sygn.. akt: Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kłodzku 10/